

Avdelningen för juridik
Anna Isberg, Olof Moberg

Klimat- och näringslivsdepartementet

103 33 Stockholm

Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet

SKR:s sammanfattande ställningstaganden

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

- tillstyrker förslagen i dess helhet,
- anser att det är av vikt att säkerställa en samordnad prövning mellan verksamheter ute i den ekonomiska zonen och den verksamhet eller de åtgärder som krävs i territorialhavet och på land,
- anser att det bör övervägas om det inte föreligger frågor som rör även andra myndigheter än försvaret eller totalförsvaret, där ett överlämnande alltid ska ske av mark- och miljödomstolen.

Allmänna synpunkter

SKR tillstyrker förslagen och delar utredningens utgångspunkt att regeringens roll ska begränsas till de ärenden som kräver ställningstagande från regeringen som politiskt organ i frågor där en avvägning mellan olika intressen som miljöbalken syftar till att värna, men som är av vikt för att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner.

I övrigt är det naturligt att tillståndsfrågor om områdesskydd och terrängkörning, som främst rör avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen, prövas i domstol.

Regeringen som överinstans för beslut om områdesskydd

SKR delar uppfattningen att det är bra med en striktare juridisk prövning. Det är tillräckligt att kommunen gör lämplighetsbedömning gällande inrättande av områdesskydd såsom t.ex. kommunala naturreservat. Det är en del av det kommunala planeringsansvaret, där detaljplaner tidigare

överprövades av regeringen, vilket ändrades till mark- och miljödomstol. Samma argument bör gälla även för områdesskydd. SKR instämmer i bedömningen att mark- och miljödomstol är en lämplig instans för prövning av överklaganden.

I många ärenden gällande områdesskydd som har upphävts, har det gjorts på grund av formella fel i hanteringen. Det är en strikt juridisk bedömning som bättre lämpar sig för en domstol att hantera. Det är också bra om det får till följd att processen effektiviseras och att handläggningstiderna kortas ned samt att överprövningen hålls samman i en instansordning.

SKR anser också att det är bra att det även fortsättningsvis finns en viss möjlighet till överprövning av regeringen i de fall ärendena undantagsvis bedöms ha vara av politisk karaktär.

Regeringen som överinstans för beslut enligt terrängkörningslagen

SKR instämmer i bedömningen att domstol är en lämplig instans för prövning av överklaganden och att processen kan effektiviseras och handläggningstiderna kortas ned.

Det är bra hålla samman överprövningen i en instansordning.

Även i denna fråga är det bra att det fortfarande kommer föreligga viss möjlighet till överprövning av regeringen i de fall ärendena bedöms vara av politisk karaktär.

Tillståndsprövning i Sveriges ekonomiska zon

SKR tillstyrker förslaget att mark- och miljödomstolarna, i stället för regeringen, handlägger tillståndsärenden samt att domstolarna även prövar frågan om Natura 2000-tillstånd kan lämnas för samma verksamhet. Förslaget i den delen bör kunna innebära effektiviseringar och förkortade tillståndsprocesser. Det är dock viktigt att det finns en helhetsbild över verksamhetens utformning och den påverkan på andra intressen som kan föreligga vid prövningen.

Kommunerna har inte del i havsplaneringen, men inom territorialhavet gäller den kommunala översiktsplanen liksom det kommunala vetot. De kommunala intressena behöver beaktas även när det gäller verksamheter ute i zonen som ligger utanför kommungränsen eftersom dessa ofta föranleder verksamheter eller åtgärder inom kommungränsen. Enligt SKR är det därför viktigt att säkerställa en samordnad prövning mellan verksamheter ute i zonen och den verksamhet eller de åtgärder som krävs i

territorialhavet och på land, såsom kabeldragning, ställverk, anslutningspunkt till det landbaserade elnätet. Även frågor om t.ex. vätgasproduktion och lagring kan eventuellt aktualiseras på land, där kommunerna har planeringsansvaret.

Överlämnande av mål till regeringen och regeringens tillåtlighetsprövning

Förslaget beträffande mark- och miljödomstolarnas möjlighet att i vissa fall ge regeringen möjlighet att ta över prövningen av ett ärende ligger i linje med utredningsdirektivet och syftet är att göra processen mer rättssäker och förutsägbar. Det är dock viktigt att säkerställa att regeringen ges möjlighet att ta över prövningen i de fall det förekommer situationer där det är motiverat.

Enligt SKR kan det ifrågasättas om mark- och miljödomstolarna alltid har en tillräcklig helhetsbild för att göra bedömningar i ett enskilt fall om det föreligger sådana andra viktiga samhällsintressen där en avvägning bör göras av regeringen. Det kan därför finnas en anledning att behålla en sådan möjlighet även för frågor som rör andra myndigheter än försvaret.

Undantag från MKB-direktivet

SKR tillstyrker att en möjlighet ges att göra undantag från kraven på miljökonsekvensbeskrivning i krissituationer där det inte finns tid och möjlighet att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning och genomföra ett korrekt samråd.

Det är dock viktigt att möjligheten avgränsas till att avse just krissituationer med tanke på att ett undantag kan komma att medföra en negativ påverkan på motstående intressen såsom den lokala miljön eller hälsoskyddet. En alltför summarisk prövning kan i värsta fall medföra irreversibla skador på dricksvatten, känslig mark eller andra kommunala intressen med konsekvenser som kan bli mycket stora och kostsamma.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande